

Збірник матеріалів «круглого столу» «Глобальні тенденції та національні особливості публічного управління та адміністрування»

**ВІННИЦЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ МИХАЙЛА КОЦЮБИНСЬКОГО**

**ФАКУЛЬТЕТ ПРАВА, ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ
ТА АДМІНІСТРУВАННЯ**

SCIENCE AT RISK EMERGENCY OFFICE

**«ГЛОБАЛЬНІ ТЕНДЕНЦІЇ ТА НАЦІОНАЛЬНІ ОСОБЛИВОСТІ
ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ ТА АДМІНІСТРУВАННЯ»**

Матеріали «круглого столу»

22 грудня 2023 р.

м. Вінниця – 2024

УДК 9/3

Збірник матеріалів «круглого столу» «Глобальні тенденції та національні особливості публічного управління та адміністрування» 22 грудня 2023 р. Вінниця: ТОВ «Друк», 2024. 347 с.

У збірнику розміщені матеріали наукових досліджень з актуальних проблем публічного управління та адміністрування. Автори зосередили свою увагу на сучасних процесах у сфері публічного управління та адміністрування, реалізації публічної політики, організаційно-правових засадах цифровізації та реформування у сфері державної служби, політичних механізмах та державному управлінні у сфері національної безпеки, ґендерній політиці держави в системі публічного управління, особливостях державної кадрової політики та функціонування публічної служби в Україні.

Рекомендовано до друку вченою радою факультету права, публічного управління та адміністрування Вінницького державного педагогічного університету імені М.Коцюбинського (протокол №5 від «25» січня 2024 р.)

Рецензенти:

Юник І.Г. – кандидат наук з державного управління, доцент кафедри публічного управління та адміністрування Вінницького державного педагогічного університету імені М.Коцюбинського.

Кононенко В.В. - доктор історичних наук, професор, завідувач кафедри публічного управління та адміністрування Вінницького державного педагогічного університету імені М.Коцюбинського.

Відповідальний за випуск: Лапшин С.

Адреса редколегії: 21000, м.Вінниця, вул.К.Острозького, 32, к.3, ауд.306
e-mail: Lapsinsergij@gmail.com

© Вінницький державний педагогічний
університет імені М. Коцюбинського, 2023
© Автори статей

Сергій Поворознюк ДЕРЖАВНА ПОЛІТИКА СПРИЯННЯ РОЗВИТКУ СОЦІАЛЬНОГО ПІДПРИЄМНИЦТВА	160
Ярослав Савишен РОЛЬ ПРОЄКТНО-ГРАНТОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В СТИМУЛЮВАННІ ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ МАЛОГО І СЕРЕДНЬОГО БІЗНЕСУ В УМОВАХ ПІСЛЯВОЄННОЇ ВІДБУДОВИ УКРАЇНИ	165
Ярослав Страхніцький КОНЦЕПТУАЛЬНІ ЗАСАДИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ РЕЗИЛЬЄНТНОСТІ ОБ'ЄКТІВ КРИТИЧНОЇ ІНФРАСТРУКТУРИ В УМОВАХ ГІБРИДНИХ ЗАГРОЗ	171
Марина Дзевелюк СУЧАСНІ ВИКЛИКИ ІНФОРМАЦІЙНОЇ БЕЗПЕКИ В ПУБЛІЧНОМУ УПРАВЛІННІ	176
Іванна Сацюк ОСНОВНІ НАПРЯМИ ПРАВОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДЕРЖАВНОЇ ІНФОРМАЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ	179
Катерина Козловська УДОСКОНАЛЕННЯ СИСТЕМИ РОЗПОДІЛУ ПОВНОВАЖЕНЬ МІЖ ОРГАНАМИ ВИКОНАВЧОЇ ВЛАДИ ЗА РІВНЯМИ УПРАВЛІННЯ В ДЕРЖАВІ В КОНТЕКСТІ ЄВРОІНТЕГРАЦІЙНИХ ПРАГНЕНЬ УКРАЇНИ	183
Денис Зубенко МЕХАНІЗМ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ БЕЗПЕКИ ДІТЕЙ ПІД ЧАС ВОЄННОГО СТАНУ ШЛЯХОМ ЇХ ТИМЧАСОВОЇ ЕВАКУАЦІЇ	188
Олександр Климчук, Андрій Москаленко КОМПЕТЕНЦІЇ ОРГАНІВ ПУБЛІЧНОЇ ВЛАДИ ТА ГРОМАДЯНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА: ВЗАЄМОДІЯ ТА ВЗАЄМОКОНТРОЛЬ	193
Ольга Материнська, Олег Любенко ПРОФЕСІЙНА ЕТИКА ЯК ЗАСІБ МОТИВАЦІЇ ПРАЦІВНИКІВ (НА ПРИКЛАДІ ПУБЛІЧНОЇ СЛУЖБИ)	205
Мар'ян Лазор КАТЕГОРИЗАЦІЯ ПОСАД В ОРГАНАХ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ: ПОРІВНЯЛЬНИЙ АСПЕКТ	213
Марина Назаренко, Ігор Стеценко ОСОБЛИВОСТІ СИСТЕМИ ЕНЕРГЕТИЧНОЇ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ	217

3. Климчук О.В. Сучасні тренди та глобалізаційні виміри управління інформаційними технологіями і системами в Україні. *Економіка і організація управління*. 2021. № 1 (41). С. 72–85. DOI: <https://doi.org/10.31558/2307-2318.2021.1.7>.

4. Климчук О.В. Управлінські аспекти формування економіко-енергетичної безпеки України на засадах розвитку біоенергетики: монографія. Вінниця: Нілан-ЛТД, 2021. 576 с.

5. Наумова М. О. Орієнтири державної політики стимулювання розвитку соціального підприємництва в Україні. *Науковий вісник Полтавського університету економіки і торгівлі. Серія «Економічні науки»*. 2022. № 2 (106). С. 84–88. URL: <https://doi.org/10.37734/2409-6873-2022-2-12>.

6. Про підприємництво: Закон України від 11.02.2022 р. № 698-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/698-12#Text>.

7. Шапошников К. С., Покатаєва О. В., Дука А. П. Державне регулювання розвитку соціального підприємництва в національній економіці: актуальні проблеми сьогодення. *Проблеми сучасних трансформацій. Серія: економіка та управління*. 2022. № 3. URL: <https://doi.org/10.54929/2786-5738-2022-3-03-09>.

Ярослав Савишен – здобувач наукового ступеня доктор філософії факультету права, публічного управління та адміністрування

РОЛЬ ПРОЄКТНО-ГРАНТОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В СТИМУЛЮВАННІ ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ МАЛОГО І СЕРЕДНЬОГО БІЗНЕСУ В УМОВАХ ПІСЛЯВОЄННОЇ ВІДБУДОВИ УКРАЇНИ

У статті проаналізовано роль проєктно-грантової діяльності в стимулюванні економічного розвитку малого і середнього бізнесу для забезпечення післявоєнної відбудови України. Автором зроблено висновок, що

впровадження заходів з підвищення свідомості, навичок та довіри до грантових можливостей забезпечуватиме зростання кількості підприємців, які отримують таку підтримку, та сприятиме сталому розвитку бізнесу, що в подальшому зумовить економічне відновлення та зростання України в післявоєнний період.

Ключові слова: *проект, грант, стимулювання, економіка, бізнес, відбудова, розвиток.*

Після початку повномасштабного вторгнення росії до України в лютому 2022 р. український бізнес зазнав значних збитків. Особливо постраждали підприємства, які знаходяться в зоні бойових дій та на територіях, що були окуповані. Згідно з результатами опитування, яке провела Європейська Бізнес асоціація, суттєво зросли втрати, що зазнає малий та середній бізнес внаслідок війни. 27% опитаних Європейською Бізнес Асоціацією підприємців оцінюють такі втрати в суму до 10 тисяч доларів, 28% – в діапазоні 10-50 тисяч, ще 13% – 50-100 тисяч, а 20% – більше 100 тисяч. Про відсутність втрат повідомляють тільки 5% підприємців [2, 4].

Деяким підприємствам вдалося відновити свою діяльність або перемістити її в інші регіони України. Однак інші змушені були припинити роботу, оскільки їхній запас фінансово-економічної стійкості вичерпався. Така ситуація призвела до значного падіння ВВП України та зниження рівня добробуту населення. За оцінками експертів, ВВП України може скоротитися на 40-50% у 2022 р., що зумовить до подальшого зростання безробіття та бідності. Так, за експертними оцінками національних аналітиків, зростання безробіття перевищило 30%, рівень заробітної плати впав з 9 до 58% у різних сферах економічної діяльності, а загальна заборгованість із заробітної плати перевищила 3 млрд грн. і продовжує зростати. Видатки бюджету збільшились майже вдвічі через зростання витрат на оборону, підтримку релокованого бізнесу, гуманітарну допомогу тощо [3].

Одним із можливих рішень цієї проблеми є використання грантових коштів міжнародних та національних донорів. Грантова підтримка може допомогти малим та середнім підприємствам відновити свою діяльність, створити нові робочі місця та сприяти економічному зростанню України.

Проблематика залучення та використання грантових коштів представниками малого та середнього бізнесу була предметом вивчення іноземних та вітчизняних науковців. Однак більшість досліджень були присвячені особливостям залучення грантів в умовах мирного часу. У країнах з розвинутою економікою бізнес активно залучає грантові кошти на стадії становлення. В Україні ця практика також поширена, але в умовах війни та післявоєнний період вона стає особливо актуальною.

Окреслена ситуація вказує на те, що проблематика залучення та використання грантових коштів бізнесом, особливо малим та середнім, в умовах війни та післявоєнний період залишається малодослідженою і потребує подальшого проведення наукових досліджень.

В умовах війни фокус уваги грантодавців зосереджений на підтримці економіки України, наповненні бюджету держави, підвищенні конкурентоспроможності бізнесу. В Україні значна частка в економіці припадає на малі та середні підприємства (МСП). МСП складають приблизно 99,98 % всіх суб'єктів господарювання з точки зору їх кількості, 82 % – за кількістю зайнятих працівників та 65 % – за продажами товарів, робіт і надання послуг. Саме через соціально-економічний ефект від діяльності МСП грантодавці пріоритетно підтримують їх бізнесову діяльність. Превалюючі напрями підтримки: створення нових робочих місць, посилення підготовки персоналу та забезпечення персоналом, створення або відновлення ланцюгів постачання, просування на внутрішньому та зовнішньому ринках, полегшення доступу до фінансування представникам малого та середнього бізнесу [2, с. 80].

Грантодавці акцентують свою увагу на підтримці мікро-, малих та середніх

підприємств в Україні як основної пріоритетної групи. Згідно з рекомендаціями Європейської Комісії, до категорії “малих та середніх підприємств” належать компанії, що відповідають таким критеріям: кількість працівників – до 250 осіб, річний дохід – до 50 млн євро та/або річний баланс – до 43 млн євро [4, с. 83].

Після закінчення війни в Україні грантова підтримка малого та середнього бізнесу відіграватиме важливу роль у відновленні економіки країни. Гранти будуть спрямовані на такі пріоритетні напрями:

1) Відновлення пошкодженого майна МСП, що постраждало внаслідок війни, включаючи будівлі, обладнання, запаси та інші активи. Це допоможе відновити виробничі потужності та створити нові робочі місця.

2) Розширення виробництва та створення нових робочих місць для підтримки економічного зростання та зайнятості.

3) Підтримка впровадження інновацій та розробка нових продуктів та послуг МСП для підвищення їх конкурентоспроможності на ринках, як внутрішніх, так і зовнішніх.

Програми підтримки для малих, мікро та середніх підприємств відіграють ключову роль у соціально-економічному розвитку країни. Вони сприяють розвитку економіки регіонів під час кризових ситуацій та забезпечують конкурентоспроможність через технологічні інновації. Сектор МСП виконує важливі соціальні функції, оскільки забезпечує працевлаштування більшості людей у приватному секторі та враховує індивідуальні потреби споживачів. Враховуючи значимість соціально-економічної ролі для економіки країни та суспільства загалом, багато грантодавців та грантових програм активно підтримують саме МСП.

Незважаючи на значну кількість грантових програм для малого та середнього бізнесу в Україні, лише невелика їх частина користується цими ресурсами. За результатами опитування, проведеного Центром розвитку “ЧАС ЗМІН” [1] у 2023 р., представники малого та середнього бізнесу (МСП) виділили

такі основні блоки питань, які викликають у них побоювання та труднощі:

1. Недостатня обізнаність про грантові можливості (переважна більшість підприємців не знають, які гранти доступні для їх господарської діяльності, на які цілі їх можна отримати).

2. Відсутність навичок та компетенцій для розробки грантових проєктів (бізнесмени не вміють правильно скласти заявку, щоб вона була конкурентоспроможною та мала шанси на отримання гранту).

3. Недовіра до грантових можливостей та побоювання відповідальності (багато підприємців не вірять, що можуть власними силами отримати грант, або бояться, що не зможуть виконати грантові зобов'язання).

Основні проблеми, з якими стикаються представники малого та середнього бізнесу під час залучення грантових коштів, можна вирішити шляхом реалізації таких основних заходів:

1) Грантодавці мають регулярно оновлювати інформацію про свої програми на своїх веб-сайтах та в соціальних мережах. Також вони повинні співпрацювати з громадськими організаціями, які працюють з МСП, для поширення інформації про грантові можливості. Зокрема, держава може запровадити програму інформування підприємців про грантові можливості.

2) Грантодавці можуть проводити практичні тренінги та семінари для підприємців, навчаючи їх розробляти якісні грантові проєкти. Також важливо надавати підприємцям доступ до ресурсів, що допоможуть у створенні грантових проєктів, таких як бази знань, шаблони заявок та бізнес-планів. Крім цього, держава може розробити програму навчання підприємців для розробки грантових проєктів.

3) Грантодавці повинні надавати гарантії виконання грантових зобов'язань, а також проводити консультативно-роз'яснювальну роботу для зменшення рівня недовіри підприємців до грантових можливостей. Тут також

важливо, щоб держава запровадила законодавчі гарантії для підприємців, які отримують гранти.

Впровадження цих заходів сприятиме підвищенню рівня інформованості підприємців про грантові можливості, поліпшенню їхніх навичок у розробці грантових проєктів, а також зменшенню недовіри до грантових можливостей. Це в свою чергу сприятиме збільшенню кількості підприємців, які використовують грантові ресурси для розвитку свого бізнесу. Крім цього, створення єдиного порталу грантових можливостей, розробка стандартів грантових проєктів та впровадження системи підтримки підприємців, що отримали грант, також сприятимуть покращенню грантової системи для МСП.

Отже, враховуючи важливість малого та середнього бізнесу для економічного розвитку, встановлено, що розвиток грантової підтримки для цього сектору в Україні є критично важливим. Впровадження заходів з підвищення свідомості, навичок та довіри до грантових можливостей забезпечуватиме зростання кількості підприємців, які отримують таку підтримку, та сприятиме сталому розвитку бізнесу, що в подальшому зумовить економічне відновлення та зростання України в післявоєнний період.

Список використаних джерел:

1. Гранти 2023. Центр розвитку “ЧАС ЗМІН”.
URL: <http://www.chaszmin.com.ua/granty-2023>.

2. Климчук О.В. Регуляторні процеси у формуванні сталого соціально-економічного розвитку України. *Сучасні тенденції розвитку фінансових та інноваційно-інвестиційних процесів в Україні. Матеріали VI Міжнародної науково-практичної конференції 2-3 березня 2023 року: збірник наукових праць* [Електронний ресурс]. Вінниця: ВНТУ, 2023. С. 55–57

3. Климчук О.В. Управління економічною системою України у воєнний період. *Менеджмент в умовах війни. Збірник матеріалів круглого столу (м. Вінниця, 30 листопада 2022 року)*. Вінниця, 2023. С. 6–10

4. Кобеля-Звір М. Я. Грантові можливості для розвитку малого та середнього бізнесу в умовах війни в Україні: переваги та труднощі. *Вісник Львівського торговельно-економічного університету. Економічні науки*. №73, 2023. 128 с.

5. Сайт Європейської бізнес асоціації. URL: <https://eba.com.ua/kozhen-p-yatyj-msb-povidomyaye-pro-vtraty-vid-vijny-bilshe-100-tys-dolariv/>.

Ярослав Страхніцький – здобувач наукового ступеня доктор філософії факультету права, публічного управління та адміністрування

КОНЦЕПТУАЛЬНІ ЗАСАДИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ РЕЗИЛЬЄНТНОСТІ ОБ'ЄКТІВ КРИТИЧНОЇ ІНФРАСТРУКТУРИ В УМОВАХ ГІБРИДНИХ ЗАГРОЗ

У статті проаналізовано концептуальні засади забезпечення резильєнтності об'єктів критичної інфраструктури в умовах гібридних загроз, визначено перспективні напрями удосконалення даної сфери. Автором наголошено, що магістральною віссю удосконалення державної політики у сфері захисту критичної інфраструктури в умовах надзвичайних ситуацій та терористичних актів варто використовувати концепцію резильєнтності у сфері формування та реалізації специфічних функцій, що реалізуються державними управлінськими інститутами.

Ключові слова: інфраструктура, гібридна загроза, об'єкт критичної інфраструктури.